

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY VA O‘RTA
MAXSUS TA‘LIM VAZIRLIGI**

BUXORO DAVLAT UNIVERSITETI

BOSHLANG‘ICH TA‘LIM NAZARIYASI KAFEDRASI

Boshlang‘ich ta‘lim innovatsion klasteri va raqamli ta‘lim: ehtiyoj, zarurat, natija

**Respublika miqyosidagi
ilmiy-amaliy konferensiya materiallari
(10 MART, 2021 YIL)**

Tarqatish hududi:
<http://interscience.uz/>
onlayn

Respublika ilmiy-nazariy anjumani tashkiliy qo‘mitasi:

Raisi: O.X.Xamidov - Buxoro davlat universiteti rektori.

Rais o‘rinbosari: O.S.Qahhorov - Ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo‘yicha prorektor, rais muovini

A‘zolari:

Q.R.To‘qsonov, Maktabgacha va boshlang‘ich ta‘lim fakulteti dekani.
D.N.Mustafayeva, Buxoro viloyati xalq ta‘limi boshqarmasi boshlig‘i

G.T. Zaripov, IT, I va IPKTB bo‘limi boshlig‘i.

Yu.Yu.Azimov, Maktabgacha va boshlang‘ich ta‘lim fakulteti o‘quv ishlari bo‘yicha dekan o‘rinbosari.

N.O. Safarova, Maktabgacha va boshlang‘ich ta‘lim fakulteti yoshlar bilan ishlash bo‘yicha dekan o‘rinbosari.

M.Yo.Ro‘ziyeva, Boshlang‘ich ta‘lim nazariyasi kafedrasini mudiri.

G.R.Akramova, Maktabgacha va boshlang‘ich ta‘lim fakulteti ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo‘yicha mas‘ul.

B.S.Jamilova, Boshlang‘ich ta‘lim nazariyasi kafedrasini dotsenti.

S.Akramova, Boshlang‘ich ta‘lim nazariyasi kafedrasini o‘qituvchisi.

S. G‘.Luqmonova, Boshlang‘ich ta‘lim nazariyasi kafedrasini o‘qituvchisi, kotib

ISBN

To‘plamga kiritilgan maqola va tezislardagi fikr va ma‘lumotlarning to‘g‘riligiga mualliflar mas‘ul.

MUNDARIJA

KIRISH.....	7
1-SHO‘‘BA. BOSHLANG‘ICH TA‘LIMDA INNOVASION KLASTER: MUAMMO VA YECHIMLAR	8
Xamidov O.X. TA‘LIM KLASTERINING AFZALLIKLARI.....	8
Maxmudov M.X. TA‘LIMGA KLASTER YONDASHUVNING NAZARIY-METODOLOGIK ASOSLARI	10
To‘xсанov Q.R. МАКТАБ - UNIVERSITET - ISHLAB CHIQARISH BOSQICHLARIDA KLASTER YONDASHUVLAR – SAMARADORLIKNING KAFOLATI	11
Ro‘ziyeva M.Y. RAQAMLI TA‘LIM JARAYONINING SHAKLLANISHI VA RIVOJLANISH OMILLARI	14
Б.С.Жамилова БОЛАЛАР ИЖОДИЙ ТАФАККУРИНИ ШАКЛЛАНТИРИШДА ПЕДАГОГИК ТАЪЛИМ ИННОВАЦИОН КЛАСТЕРИ ФАОЛИЯТИНИНГ САМАРАДОРЛИГИ.....	17
Акramova G.R. BOSHLANG‘ICH TA‘LIMDA INNOVATSION KLASTERGA ENTIYOJ.....	20
Хамроев А.Р. БОШЛАНГИЧ ТАЪЛИМГА ЗАМОНАВИЙ ЁНДАШУВ: НАТИЖА ВА ТАҲЛИЛ	21
Жамилова Б.С., Нигора Муртазоева “МАКТАБ-ЛАБОРАТОРИЯ” ТАЖРИБА ИННОВАЦИОН МАЙДОНЧАЛАРИ ИСТИҚБОЛЛИ ЛОЙИХАЛАР КАФОЛАТИ	24
Zahro Ziyodova, B. C.Jamilova BADI‘Y ASARNI TUSHUNISH VA TAHLIL QILA OLISH KO‘NIKMASINI SHAKLLANTIRISHDA PEDAGOGIK TA‘LIM INNOVATSION KLASTERI AHAMIYATI	25
Subhonova S., B.S.Jamilova BOSHLANG‘ICH TA‘LIMDA FANLARARO INTEGRATSIYA VA INNOVATSION LOYIHALAR KLASTER MODELI NAMUNASI SIFATIDA	27
G.B. Kuzmanova BOSHLANG‘ICH SINIF MATEMATIKA DARSLARIDA MATNLI MASALALARNI YECHISHGA O‘RGATISHDA INNOVATSION KLASTER USULI	30
Миртурсунова Ю.А ТЕРМИН «ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫЙ КЛАСТЕР» В СОВРЕМЕННОЙ МЕТОДИКЕ	33
2-SHO‘‘BA. BOSHLANG‘ICH TA‘LIM INNOVASION KLASTERNI TASHKIL ETISH ZARURATI.....	38
Тешабоева Замирахон Собировна ИЛМ-ФАН ВА ТАЪЛИМ ТИЗИМИДА КЛАСТЕР-СОҒЛОМ РАҚОБАТ ОМИЛИ	38
Умарова Зухра Абдурахмоновна БОШЛАНГИЧ СИНФЛАРДА ПЕДАГОГИК КОНФЛИКТЛАРНИ БАРТАРАФ ЭТИШНИНГ ИННОВАЦИОН КЛАСТЕРИ	39
Очилов Фариддун Изатуллоевич БОШЛАНГИЧ СИНФ ЎҚУВЧИЛАРИГА ТАБИИЙ-ИЛМИЙ БИЛИМЛАРНИ ЎРГАТИШНИНГ МАВЖУД МУАММОЛАРИНИ БАРТАРАФ ЭТИШДА КЛАСТЕРНИНГ АҲАМИЯТИ.....	42
Boboqulova.S.B., Isoyeva.M.B MARKOV JARAYONLARI VA ZANJIRI.....	44
3- SHO‘‘BA. BOSHLANG‘ICH TA‘LIMDA INNOVASION KLASTER - FANLARARO INTEGRASIYA VA UZVIYLIKNI TA‘MINLASH KAFOLATI	47
Абдуллаев Абдукаюм Абдулхаевич МАКТАБГАЧА ТАЪЛИМДА КЛАСТЕР САМАРАСИ.....	47

- umumta'lim muassasalarining moddiy-texnik bazasini yaxshilashga hissa qo'shish;
- ta'lim klasterining barcha sub'ektlari qiziqishlarini hisobga olgan holda pedagogik ta'lim mazmunini tanlash va tuzish;
- ta'lim muassasalari professor-o'qituvchilarining kasbiy o'sishini rag'batlantirish;
- oliy ta'lim muassasalari bitiruvchilarining tanlagan ixtisosligi bo'yicha aniq martaba istiqbollari bilan ish bilan ta'minlanishini kafolatlash, kasbiy kompetensiyalarini shakllantirish va takomillashtirish.

TA'LIMGA KLASTER YONDASHUVNING NAZARIY-METODOLOGIK ASOSLARI

*Maxmudov M.X. –Buxoro davlat universiteti,
Boshlang'ich ta'lim nazariyasi kafedrası professor,
pedagogika fanlari doktori.*

Ta'lim klasterining ijobiy jihatlari shundaki, tegishli ishlab chiqarish korxonalarini, davlat, ta'lim muassasalari va tadqiqot laboratoriyalari hamda boshqa ishtirokchilar o'rtasida konstruktiv va samarali hamkorlik qilish imkonini beradi.

Ta'lim klasteri rivojlangan xorijiy davlatlarda keng tarqalgan. Masalan, Germaniyada davlat ilmiy-tadqiqot institutlarining faoliyat doirasini belgilab, ularga tegishli vakolatlar beradi va zarur moddiy baza bilan ta'minlaydi. Ushbu mamlakat ta'lim va fan vazirligi sog'liqni saqlash, biotexnologiya, axborot texnologiyalari, ekologiya va transport kabi sohalarda xalqaro bilim almashish va asosiy yangiliklarni, bundan tashqari, o'quv va ilmiy dasturlarni qo'llab-quvvatlaydi. Germaniyada biznes va akademik muhit o'rtasida yaqin aloqalar mavjud. Universitet professorlari ilmiy-tadqiqot instituti, ishlab chiqarish korxonalarini bilan muntazam hamkorlik qiladi.

Ta'lim klasteri tarmoqlari ishtirokchilarining o'zaro faoliyatini amalga oshiruvchi maxsus shaxslar (koordinatrlari) mavjud. Ular, odatda, oliy o'quv yurtlari professor-o'qituvchilari orasidan tanlab olinadi. Ilmiy-tadqiqot instituti, universitet va ishlab chiqarish korxonalarini bilan yaqin aloqalarni qo'llab turadi.

Ta'lim klasterlarini yaratishning samaradorligi, eng avvalo, uning innovatsiyalarning amaliyotga tadbqiqining ijobiy natijalarida aks etadi. Zero, oliy ta'lim muassasasida innovatsiyalarni yaratish, samarali natijasiga kafolat berishini ta'minlash maqsadida barcha zarur ilmiy-uslubiy salohiyatga ega mutaxassislar faoliyati yo'lga qo'yilishi zarur.

Ta'lim klasterlari - an'anaviy sanoat klasterlaridan farq qiladi. Ta'lim klasterlari yangi bilim va innovatsiyalar generatori sifatida mintakada yuqori ta'lim darajasini ta'minlaydi.

Klasterda o'zaro hamkorlikning barcha elementlari zarur malakaga ega bo'lgan mutaxassislarni tayyorlashning ko'p darajali tizimini tartibga soladi. Ish beruvchi ta'limga qo'yiladigan talablarni, ta'lim muassasalari-o'qitishga yondashuvlarni belgilaydi, mahalliy hokimiyat ta'limning ishlab chiqarish bilan integratsiyasini ta'minlaydi. Shu bilan birga, talabga javob beradigan mutaxassislarni tayyorlash jarayonida ularning kasbiy moslashuvi boshlanadi.

O'quv klasteri yaratilishi natijasida "qizil", "sariq" umumta'lim maktablari reytingini ko'tarish imkoni vujudga keladi. Bunday taraqqiyot zamonaviy, amaliy ilmiy-tadqiqot va ishlab chiqarish majmualari va biznes markazlari yaratish, investitsiya resurslari va kommunikatsiya yo'nalishlarga jalb etish, bandlik darajasini oshirish, biznes tuzilmalar paydo qilish uchun shart-

sharoit, rag'batlantirish, tadbirkorlikka olimlarni jalb qilish va boshqa yo'llar orqali amalga oshiriladi.

Xulosa o'rnida quyidagilarni e'tirof etamiz.

Ta'limga klaster yondashuv sohada innovatsion rivojlantirish samaradorligini oshirish, rivojlanish va ta'lim ishtirokchilari o'rtasida raqobatbardoshlikni yuqori darajaga ko'tarishning zaruriy shartidir.

Ijtimoiy sheriklik yo'nalishi sifatida ta'lim klasterini yaratish va faoliyat yuritish mexanizmini amalga oshirish ta'limni rivojlantirish uchun moslashuvchan strategiyani ta'minlash (umumiy manfaatlarni tushunish va ish beruvchilar bilan muloqot qilish orqali mavjud dolzarb muammolarni hal qilish) kabi natijalarni olishni o'z ichiga oladi, uzluksiz ta'lim tiziminining barcha bosqichlarida uzviylik, qayta aloqani yaratadi.

Ta'lim klasterlarini yaratish ta'lim bosqichlari, ta'lim turlari, ishlab chiqarish va oliy ta'lim muassasalari, ilmiy tadqiqot institutlarining qulay imkoniyatlarini yaxshiroq anglash tufayli tizimda samarali faoliyatni kafolatlash sharti va sababiga aylanadi.

O'zbekistonda o'quv klasterlarini yaratish uchun me'yoriy-huquqiy bazani takomillashtirish bilan bir qatorda potensial Klaster ishtirokchilariga muvaffaqiyatli hamkorlik borasida har biri uchun imtiyozlarni birlashtirish imkoniyati haqida ma'lumot berish uchun institutsional va tashkiliy shart-sharoitlar yaratish lozim. Bunday ta'minlashni har bir qatlam klasterlarning mumkin bo'lgan ishtirokchilarini aks ettiradigan hudud / mamlakatning interfaol geografik axborot xaritasini yaratish orqali amalga oshirish zarur.

MAKTAB - UNIVERSITET - ISHLAB CHIQUARISH BOSQICHLARIDA KLASTER YONDASHUVLAR – SAMARADORLIKNING KAFOLATI

*To'xsanov Q.R. – filologiya fanlari nomzodi,
dotsent. Maktabgacha va boshlang'ich ta'lim fakulteti dekani,
Buxoro davlat universiteti*

Jamiyatning intensiv yangilanishi keng bilimga ega, muomalali, faol, ijtimoiy va professional harakatchan, o'z bilimlarini mustaqil ravishda chuqurlashtirish va kengaytirishga qodir, shuningdek o'z faoliyatini o'z darajasida olib boradigan mutaxassislarni tayyorlash bo'yicha tadbirlarni amalga oshirish bilan bog'liq. jahon standartlari, bu "ishchilarga kadrlar tayyorlash va amaliy malakalarni shakllantirish tizimini rivojlantirish strategiyasida" o'z aksini topgan. Bunday mutaxassisni tayyorlash kelajakdagi kasbga shaxsiy munosabatiga asoslangan va faqat yuqori bilim va motivatsiya darajasida muvaffaqiyatli amalga oshiriladigan hodisa sifatida uning kasbiy o'zini o'zi belgilashini shakllantirish bosqichidan boshlangan taqdirda samarali bo'ladi. umumiy ta'lim.

An'anaga ko'ra, o'rta umumiy ta'lim tashkilotlari o'quvchilarida kasbiy o'zini o'zi belgilashni shakllantirish maqsadida maxsus ishlab chiqilgan kasbga yo'naltirish tizimi amalga oshiriladi. Shu bilan birga, kasbiy o'zini o'zi belgilashni shakllantirish jarayoni ikki darajada amalga oshirilayotganligi hisobga olinmaydi: gnostik, bu ma'lum bir kasb bilan tanishganligi sababli talabalarning ongi va o'z-o'zini anglashini qayta qurish va amaliy, ularning ijtimoiy holatidagi real o'zgarishlardan qoniqish yoki norozilikdan iborat bo'lib, bu uning etarli darajada samarasiz bo'lishiga olib keladi: maktab bitiruvchilarining aksariyati kelajak kasbining mohiyati to'g'risida tasavvurga ega emaslar.